

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
БІЛОЦЕРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

АГРОБІОТЕХНОЛОГІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
Спеціальність 193 «Геодезія та землеустрій»

Затверджую
Гарант ОП «Землеустрій та кадастр»

_____ к.е.н., доц Прядка Т.М.
_____ підпис _____ 20__ р.

ЗАВДАННЯ
на кваліфікаційну роботу здобувачу
Катеруші Олександрі Олександрівні

Тема *Сучасний стан управління землями сільськогосподарського призначення*
Затверджено наказом ректора № ____ від _____
Термін здачі студентом готової кваліфікаційної роботи в деканат: до
«__» _____ 20__ р.

Перелік питань, що розробляються в роботі.

Обґрунтувати теоретико-методичні підходи до удосконалення державного регулювання земель сільськогосподарського призначення, Провести системний аналіз використання земель сільськогосподарського призначення в господарствах різних форм власності

Вихідні дані: Офіційні матеріали Державної служби статистики України, Державної служби України з питань геодезії, картографії та кадастру, публікації зарубіжних і вітчизняних учених з питань державного регулювання у сфері землекористування

Календарний план виконання роботи

Етап виконання	Дата виконання етапу	Відмітка про виконання
Огляд літератури	Березень-травень 2023	Виконано
Методична частина	Червень-серпень 2023	Виконано
Дослідницька частина	Вересень - жовтень 2023	Виконано
Оформлення роботи	Жовтень-листопад 2023	Виконано
Перевірка на плагіат	Початок грудня 2023	Виконано
Подання на рецензування	Грудень 2023	Виконано
Попередній розгляд на кафедрі	Грудень 2023	Виконано

Керівник кваліфікаційної роботи _____

_____ підпис

Здобувач _____

_____ підпис

к.е.н. Камінецька О.В.

вчене звання, прізвище, ініціали

Катеруша О.О.

прізвище, ініціали

Дата отримання завдання «23» грудня 2022 р.

АНОТАЦІЯ

Катеруша О.О. Сучасний стан управління землями сільськогосподарського призначення

Кваліфікаційна робота присвячена дослідженню теоретичних, методичних та практичних аспектів державного регулювання використання земель сільськогосподарського призначення для забезпечення збереження земельного потенціалу, охорони земель, відтворення родючості та природних властивостей ґрунтів, становлення і розвитку ринку земель сільськогосподарського призначення.

Проаналізовано основні аспекти раціонального використання земель сільськогосподарського призначення та встановлено, що оскільки вплив людини на земельні ресурси, під час ведення господарської діяльності, має істотний вплив на природні процеси, в результаті яких ґрунти України втрачають свою родючість та якісні властивості, питання раціонального використання земель сільськогосподарського призначення є на сьогодні пріоритетним.

Встановлено, що в аграрному секторі економіки України відбуваються процеси концентрації сільськогосподарських земель у власності великих за розмірами суб'єктів господарської діяльності (переважна більшість це холдинги середніх розмірів) через інтеграцію, а також поглинання більш малих сільськогосподарських підприємств. Враховуючи ряд негативних наслідків діяльності агрохолдингів, запропоновано систему вдосконалення їх господарювання, шляхом досягнення економічних, екологічних та соціальних показників.

Кваліфікаційна робота складається з анотацій, вступу, трьох розділів, висновків та списку використаних джерел. Загальний обсяг роботи становить 79 сторінок комп'ютерного тексту, що містить 11 таблиць та 15 рисунків. Список використаних джерел налічує 48 найменувань.

Ключові слова: державне регулювання, земельні ресурси, землі сільськогосподарського призначення, раціональне використання, оцінка земель, сценарії розвитку, ринок.

ABSTRACT

Katerusha O.O. The current state of agricultural land management

Qualification work is devoted to the study of theoretical, methodological and practical aspects of state regulation of agricultural land use to ensure the preservation of land potential, land protection, reproduction of soil fertility and natural properties, formation and development of the agricultural land market.

The main aspects of rational use of agricultural lands are analyzed and it is established that since human impact on land resources during economic activity has a significant impact on natural processes, as a result of which Ukraine's soils lose their fertility and quality properties, the issue of rational use of agricultural lands is a priority today.

It is established that in the agricultural sector of Ukraine's economy there are processes of concentration of agricultural lands owned by large economic entities (the vast majority are medium-sized holdings) through integration, as well as the acquisition of smaller agricultural enterprises. Given a number of negative consequences of agricultural holdings, a system of improving their management by achieving economic, environmental and social indicators is proposed.

Qualification work consists of annotations, introduction, three sections, conclusions and a list of sources used. The total volume of the work is 79 pages of computer text, which contains 11 tables and 15 figures. The list of used sources includes 48 names.

Key words: state regulation, land resources, agricultural lands, rational use, land valuation, development scenarios, market.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бакуменко В. Д. Виявлення комплексу проблем державного управління процесами європейської та євроатлантичної інтеграції України, розробка пропозицій щодо вдосконалення системи державного управління цими процесами: науково-дослідна робота. / В. Д. Бакуменко, Д. О. Безносенко – К.: НАДУ при Президентіві України; Центр навчання і досліджень з європейської та євроатлантичної інтеграції України. – 41 с.
2. Балюк С. А. Екологічний стан ґрунтів України / С. А. Балюк, В. В. Медведєв, М. М. Мірошніченко, Є. В. Скрильник, Д. О. Тимченко, А. І. Фатєєв, А. О. Христенко, Ю. Л. Цапко // Український географічний журнал. – 2012. – № 2. – С. 38–42. Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/UGJ_2012_2_9
3. Будзяк О. С. Деградація та заходи ревіталізації земель України. Землеустрій, кадастр і моніторинг земель № 1–2 (2014): С. 57–64.
4. Бутенко Є. В. Еколого-економічне забезпечення раціонального використання земельних ресурсів (регіональний рівень) / Є. В. Бутенко, Н. М. Бавровська. – К.: МПБП «Гордон», 2015. – 215 с.
5. Вдовенко Н. М. Методологічне забезпечення аграрного сектора економіки / Н. М. Вдовенко // Економіка. Управління. Інновації. – 2013. – № 2. Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/eui_2013_2_15
6. Вплив земельної реформи на розвиток сільських територій [Текст] / Іванишин В. В., Дудзяк О. А. // Формування ринкових відносин в Україні. – 2018. – № 10(209). – С. 76–81.
7. Гнаткович О. Д. Державна політика у сфері регулювання економічних земельних відносин / О. Д. Гнаткович. // Державне управління: удосконалення та розвиток. – 2015. – № 4. Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Duur_2015_4_4
8. Гринів Ю. О. Державне регулювання інституційного середовища ділової активності в контексті інноваційного розвитку малого підприємництва / Ю. О. Гринів, О. О. Галаченко, М. П. Дубина // Формування ринкових відносин в Україні, 2019. – № 10 (221). – С. 26 – 33.
9. Данкевич В. Є. Теоретико-методологічні основи раціонального використання земельних ресурсів / В. Є. Данкевич // International journal of innovative technologies in economy. – 2017. – № 1 (7). – С. 24–30.

10. Дацько Л. В. Екологічні та економічні аспекти сталого землекористування для відтворення родючості ґрунтів / Л. В. Дацько, М. І. Майстренко // Охорона родючості ґрунтів. – 2012. – № 8. – С. 24–40.
11. Державна служба статистики України. Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/>
12. Державне управління в Україні: наукові, правові, кадрові та організаційні засади: навч. посібник / За заг. ред. Н. Р. Нижник, В. М. Олуйка – Л.: Вид-во Національного університету «Львівська політехніка», 2002. – 352 с.
13. Державний земельний кадастр України (станом на 1 січня 2018 р.): [зб. аналіт. матеріалів]. – К.: Держ. агентство земел. ресурсів України, 2018. – 117с.
14. Діброва А. Д. Державне регулювання сільського господарства [Текст]: монографія / А. Д. Діброва, Л. В. Діброва; Національний університет біоресурсів і природокористування України. – К.: ВПД «Формат», 2012. – 340 с
15. Добряк Д. С. Економічні проблеми сучасного землеустрою в Україні/ Д. С. Добряк, А. Г. Мартин, Т. О. Євсюков, Н. В. Кузін // Збалансоване природокористування. – 2017. – № 4. – С. 80–85.
16. Дудзяк О. А. Значення екології для розвитку сільських територій / О. А. Дудзяк // Агросвіт. – 2019. – № 6. – С. 55–58.
17. Екологічні проблеми сучасного землекористування [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://geoknigi.com/book view.php?id=1127>.
18. Економічні, екологічні та соціальні аспекти використання земельних ресурсів в Україні: колективна моногр. / за ред. д-ра екон. наук, професора, чл.кор. НААН О. В. Ульяновченка; Харк. нац. аграр. ун-т. – Х: Смугаста тип., 2015. – 320 с.
19. Землеустрій – основа державної земельної політики України: круглий стіл в Державному комітеті України по земельних ресурсах // Землевпорядний вісник. – 2006. – № 1. – С. 3–9.
20. Кваша С. М. Аграрна політика [навчальний посібник] / С. М. Кваша, А. Д. Діброва, О. В. Жемойда; Національний університет біоресурсів і природокористування України. – К.: Ліра-К, 2018. – 388 с.
21. Ковалів О. І. Теоретично-методологічні засади звершення земельної реформи в Україні як нова парадигма / О. І. Ковалів // WSPÓŁPRACA EUROPEJSKA NR. – 2016. – № 3 (10). – Warszawa. – P. 35–47.

22. Колодій П. Теоретико-методологічні основи раціонального використання земельних ресурсів / П. Колодій, Л. Дуб // Вісник Львівського національного аграрного університету. Серія: Економіка АПК. – 2015. – № 22(2). С. 18–23.
23. Комплексна економічна оцінка природних ресурсів: [монографія] / [за заг. ред. д.е.н., проф., акад. НААН України М. А. Хвесика]. – К.: ДУ ІЕПСР НАН України, 2013. – 264 с.
24. Купріянич І. П. Екологобезпечне використання сільськогосподарських земель на регіональному рівні: монографія / І. П. Купріянич, Н. В. Мединська. – К.: ЦП «Компринт», 2015. – 218 с.
25. Малік М. Й. Управління земельними ресурсами аграрного сектору України: стан та пріоритетні напрями вдосконалення / Актуальні проблеми інноваційної економіки, 2017. – № 3. – С. 5–11.
26. Мартин А. Г. Удосконалення системи контролю за використанням та охороною земель несільськогосподарського призначення: екологічні та економічні засади: монографія / А. Г. Мартин, С. А. Диптан. – К.: Центр учбової літератури, 2013. – 162 с.
27. Медведєв В. В. Новітні матеріали про стан ґрунтового покриву Європейських країн і України / В. В. Медведєв, Г. В. Тітенко // Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Серія: Екологія. 2017. – Вип. 16. – С. 9–17. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/VKhNU_2017_16_3
28. Микула О. Роль економічної оцінки земель у сучасних умовах / О. Микула, Н. Шпик // Вісник Львівського національного аграрного університету. Серія: Економіка АПК. – 2014. – № 21(2). – С. 86–89. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/VInau_econ_2014_21%282%29__20
29. Нагірняк Т. Б. Еколого-економічні аспекти раціонального використання і охорони земельних ресурсів в Україні / Т. Б. Нагірняк, Р. С. Грабовський, М. Р. Грицина // Науковий вісник ЛНУВМБ імені С.З. Ґжицького. – 2017. – т 19, № 79. – С. 111–116.
30. Орел С. А. Стан та основні проблеми використання земель сільськогосподарського призначення в Україні / С. А. Орел // Інвестиції: практика та досвід. – 2016. – № 9. – С. 62–66. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ipd_2016_9_13

31. Офіційний сайт Державної служби України з питань геодезії, картографія та кадастру. –Режим доступу: <http://land.gov.ua/info/zemelnyi-fondukrainy-stanom-na-1-sichnia-2016-roku-ta-dynamika-ioho-zmin-u-porivniannizdanymu-na-1-sichnia-2015-roku/>
32. Педак І. С. Еколого-економічний механізм раціонального використання земельних ресурсів / І. С. Педак // Держава та регіони. Сер. Держ. упр. – 2016. – Вип. 1. – С. 112–115.
33. Сучасна земельна політика України / А. Д. Юрченко, Л. Д. Греков, А. М. Мірошніченко, А. В. Кузьмін. – К.: Інтертехнологія, 2009. – 260 с.
34. Сучасний стан земельного фонду України [Електронний ресурс].– Режим доступу: <http://pidruchniki.com/18421120/ekologiya/suchasniy-stanzemelnogofonduukrayini>.
35. Третяк А. М. Земельний капітал: теоретикометодологічні основи формування та функціонування: [монографія]. – Львів: СПОЛОМ, 2011. – 520 с. 188.
36. Третяк А. М. Стратегія реформування земельної політики в Україні на сучасному етапі / А. М. Третяк // Землевпорядний вісник. – 2009. – № 6. – С. 12–21.
37. Фостолович В. А. Економічний механізм раціонального використання та охорони земельних ресурсів / В. А. Фостолович, Л. В. Приймак // Збірник наукових праць ВНАУ Серія: Економічні науки, 2012. – №4 (70) Том 2. – С. 212–217.р, 2004. – 20 с.
38. Фурдичко О. І. Екологічні основи збалансованого розвитку агросфери в контексті європейської інтеграції України: [монографія] / О. І. Фурдичко. – К.: ДІА, 2014. – 432 с.
39. Шарий Г. Державне управління землями сільськогосподарського призначення: що заважає високоефективно використовувати та надійно охороняти їх? / Г. Шарий // Землевпорядний вісник. – 2010. – № 5. – С. 12–18.
40. Шевченко О. В. Теоретичні передумови раціонального сільськогосподарського землекористування / О. В. Шевченко, І. А. Опенько // Збалансоване природокористування. – 2017. – № 3. – С. 126–130.
41. Щурик М. В. Збереження та охорона земель як ключові передумови їх поліпшення / М. В. Щурик // Науковий вісник Мукачівського державного університету. Сер.: Економіка. – 2017. – Вип. 1. – С. 61–66.